

Branko Pavlović, Delta Generali osiguranje
SRPSKO TRŽIŠTE REOSIGURANJA

APSTRAKT

Reosiguranje je veoma važan segment delatnosti osiguranja, jer bez njega osiguravači ne bi mogli da pruže pokriće za štete koje nastaju usled katastrofalnih događaja i neuobičajenih rizika. U svetu u 2012. godini kapital reosiguravača je porastao oko 11%, premija neživotnog reosiguranja za 3,4%, premija životnog se smanjila za 1,6%, dok je nastalo znatno manje šteta nego prethodne godine. U istom periodu, karakteristike domaćeg tržišta su prilično različite. Kapital je porastao za 21%, premija reosiguranja za 13%, a rešene štete za 29%. Neto dobitak sva 4 društva koja se bave poslovima reosiguranja je porastao za 19%. Premija reosiguranja iznosi 12% ukupne premije delatnosti osiguranja u Srbiji. Bez obzira na dobre performanse, domaći reosiguravači predstavljaju servis za prenos rizika u inostranstvo, koji je potreban uglavnom zbog domaće zakonske regulative.

Ključne reči: reosiguranje, tržište

UVOD

Osiguranje je prenos rizika sa kojima se osiguranici suočavaju svakodnevno u osiguravajuće društvo u zamenu za cenu koja je poznatija kao premija. Isto tako, reosiguranje je prenos dela rizika koje društvo za osiguranje, nakon preuzimanja od klijenta, prenosi na reosiguravača. Osiguravajuće društvo tako smanjuje sopstvenu izloženost riziku, kolebljivosti poslovnog rezultata i postiže predvidljivost troškova za štete. Za razliku od osiguranja, kada ugovor sklapaju klijent i kompanija, gde se u većini slučajeva, pregovaračka moć ne može smatrati jednakom, reosiguranje je aranžman između dve kompanije koje se bave istim poslom, pa je transakcija zaključena između profesionalaca uporedive kompetentnosti i stručnosti. Značaj reosiguranja se vidi iz činjenice da su u 2011. godini 325 prirodnih katastrofa i katastrofa izazvanih delovanjem ljudi, napravile ekonomske gubitke koji se procenjuju na 370 milijardi dolara, od kojih su samo 116 milijardi dolara, pokrivena osiguranjem. Veći deo tog iznosa je isplaćen od strane reosiguravača. Bez reosiguranja, osiguravači ne bi bili u mogućnosti da pruže pokriće za štete nastale nakon katastrofalnih događaja, kao što su zemljotresi ili uragani,

kao ni za neuobičajne rizike, ili bi mogli da pruže pokriće ali samo uz neodrživo visok nivo premije.

U radu će biti detaljno prikazano tržište reosiguranja u Srbiji u 2012. godini uz kratak pregled savremenih svetskih trendova u reosiguranju, da bi se bolje razumela uloga, značaj i perspektiva domaćih reosiguravača.

1. REOSIGURANJE U SVETU

Premija reosiguranja u svetu u 2011. godini iznosila je nešto preko 210 milijardi američkih dolara, dok je ukupna premija osiguranja iznosila oko 4.600 milijardi USD. U Tabeli 1. su prikazane premije 15 najvećih kompanija koje se bave reosiguranjem.

Tabela 1. Premija reosiguranja 15 najvećih svetskih kompanija u 2011. godini

(milijon USD)

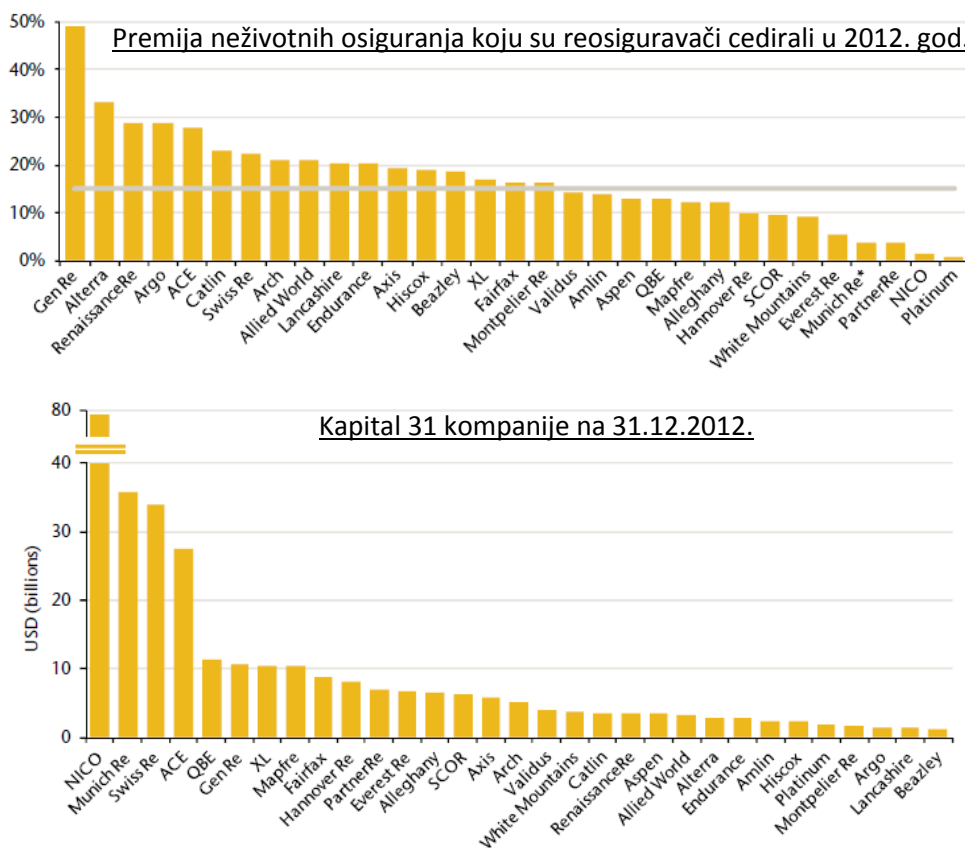
	Kompanija za reosiguranje	Premija
1	Munich Reinsurance Company	33,719
2	Swiss Reinsurance Company Limited	28,664
3	Hannover Rueckversicherung AG	15,664
4	Berkshire Hathaway Inc.	15,000
5	Lloyd's	13,621
6	SCOR S.E.	9,845
7	Reinsurance Group of America Inc.	7,704
8	China Reinsurance (Group) Corporation	6,179
9	PartnerRe Ltd.	4,621
10	Korean Reinsurance Company	4,551
11	Everest Re Group Ltd.	4,286
12	Transatlantic Holdings, Inc.	4,035
13	MAPFRE RE, Compania de Reaseguros, S.A.	3,407
14	London Reinsurance Group Inc.	3,117
15	Assicurazioni Generali SpA	2,674
	Ukupna premija 15 najvećih reosiguravača	157,087
	Ukupna premija 50 najvećih reosiguravača	200,475

Izvor: *Top 50 Reinsurers Revealed*

U momentu pisanja rada nisu bili objavljeni podaci o reosiguranju za 2012. godinu na svetskom nivou. Zato su prikazani trendovi na uzorku od 31 kompanije koju prate analitičari iz jedne od najvećih svetskih brokerskih kuća Aon Benfield. Na Slici 1. prikazan je kapital

kompanija iz Aonovog uzorka, koji je na 31.12.2012. godine iznosio oko 62% ukupnog kapitala kompanija koje se bave reosiguranjem, zbog čega je uzorak dovoljno reprezentativan.

Slika 1. Karakteristike uzorka tržišta reosiguranja koje analizira Aon Benfield

Izvor: *The Aon Benfield Aggregate Results for the full year ended December 31, 2012*

Kapital kompanija iz uzorka je porastao 12% i dostigao 313 milijardi USD, dok je premijski prihod u 2012. godini uvećan za 30 milijardi USD. Premija neživotnih reosiguranja tih kompanija je porasla za 6% usled veće tražnje za reosiguranjem odnosno povećanja cena u Aziji i dostigla je 100 milijardi USD. Samopridržaj se nije promenio i dalje iznosi oko 85%, kao što je prikazano na Slici 1. Kombinovani ratio reosiguranja navedenih kompanija je bio na nivou 88,9% zahvaljujući više procenjenim rezervama za štete prethodne godine i manje prirodnih katastrofa od očekivanih u toku 2012. godine. Profit pre oporezivanja navedenih kompanija je udvostručen u odnosu na prethodnu godinu i iznosi preko 35 milijardi USD.

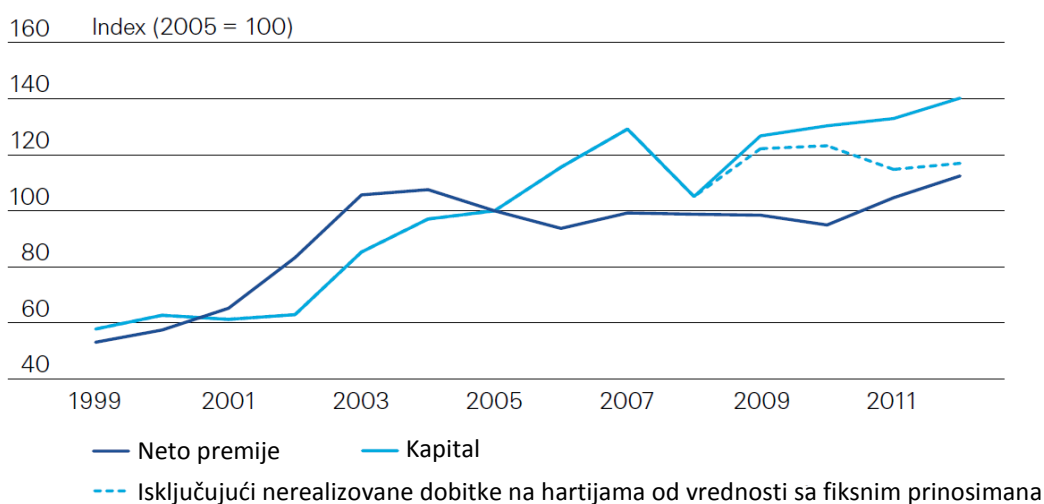
Ukupni kapital svih svetskih kompanija koje se bave reosiguranjem porastao je oko 11% na svetskom nivou u 2012. godini i neznatno prešao 500 milijardi USD. S obzirom da je 5

godina ranije, ukupni kapital svih reosiguravača bio oko 340 miliona USD, beleži se izraženi trend rasta. Ukupne nastale štete u 2012. godini na svetskom nivou bile su znatno manje nego u 2011. godini, što je dovelo do manjeg pada tražnje za reosiguranjem. S obzirom da je kapital za prihvata u reosiguranje dostigao rekordni nivo, što znači da ponuda raste, a zbog manjih šteta pada tražnja za reosiguranjem, cene reosiguranja u 2013. godini će pasti za nekoliko procenata na globalnom nivou.

Svetsko tržište neživotnog reosiguranja

Osim finansijske krize prirodne katastrofe su ostavile najznačajniji trag na zaradu u oblasti neživotnog reosiguranja. U prva tri kvartala 2012. godine, svetska delatnost reosiguranja imala je relativno dobre performanse. Međutim, četvrti kvartal je bio pod značajnim uticajem šteta koje je napravio uragan Sindi, vrednosti nekoliko milijardi dolara. Agencije za rejting su zabeležile umereni višak kapitala na globalnom nivou. Ipak, taj kapital je nejednako raspoređen na nekoliko igrača i ne postoji trend pozitivnog izgleda rejtinga. Zahtevi za kapitalom su povećani zbog veće izloženosti prirodnim katastrofama i rizičnijim sredstvima. Dodatna neizvesnost u vezi sa Solventnosti II takođe podiže zahteve za kapitalom.

Slika 2. Premija neživotnog reosiguranja i akcijski kapital reosiguravajućih kompanija

Izvor: Swiss Re Economic Research & Consulting *Global insurance review 2012 and outlook 2013/14*

Slika 2. prikazuje neto premije i akcijski kapital za svetsku delatnost neživotnog reosiguranja od 1999. godine do prve polovine 2012. godine. Nivo kapitala se oporavio do kraja 2009. od

pada koji je izazvala kriza iz 2008. Tokom 2010. i 2011. godine, kapital je ostao konstantan i nastavio je da blago raste do prve polovine 2012. Prihod od premije je, nakon godina stagnacije, ponovo počeo da raste zahvaljujući umerenom povećanju premijskih stopa. Nakon ozbiljnih gubitaka usled prirodnih katastrofa u 2011. godini, u osiguranju imovine za slučaj prirodnih katastrofa značajno su povećane stope. Cene za osiguranje imovine u slučaju katastrofe povećane su između 5% i 10% na osnovu usklađivanja rizika. Oblasti koje su imale najveće gubitke usled katastrofe pokazuju najveći rast stopa.

Kombinovani ratio reosiguravača poboljšan je zbog zahteva za odštetu zbog katastrofa koji su bili ispod proseka u prvih devet meseci 2012 godine i otprilike je na istom nivou kao i 2009. godine. Međutim, nestabilnost poslovanja sa reosiguranjem na svetskom nivou se stalno povećava sa sve većim težištem na poslovanju u oblasti osiguranja imovine od katastrofe. Dokaz ovome je da zahtevi za odštetu zbog uragana Sendi dominiraju rezultatima preuzimanja rizika osiguranja u četvrtom kvartalu 2012. Očekuje se da je kombinovani ratio na kraju 2012 između 103% i 105%. U svakom slučaju, rentabilnost preuzimanja rizika osiguranja na tržištima reosiguranja se držala bolje nego na mnogim primarnim tržištima osiguranja. Oslobođanja iz rezervi za štete prethodnih godina u ovom trenutku pomažu da se poboljša ratio šteta za dva do tri procentna poena.

Tabela 2: Realni rast premije neživotnog reosiguranja

Tržište	2010.	2011.	2012.	Prognoza za 2013.	Prognoza za 2014.
Razvijena tržišta	-4,3%	5,9%	2,1%	3,8%	4,9%
Tržišta u razvoju	-0,2%	15,5%	7,7%	8,5%	7,8%
Svet	-3,5%	8,0%	3,4%	4,9%	5,7%

Izvor: Swiss Re Economic Research & Consulting *Global insurance review 2012 and outlook 2013/14*

Globalno tržište životnog reosiguranja

Prvih osam životnih reosiguravača povećalo je svoje neto premije za oko 10% u prvoj polovini 2012. godine (u USD). Snažan rast je pokrenut konsolidacijom, blok transakcijama, reosiguranjem rizika dugovečnosti, poboljšanim anuitetima i poslovima u oblasti osiguranja od nesrećnog slučaja i zdravstvenog osiguranja.

Tabela 3: Realni rast premije tradicionalnog životnog reosiguranja

Tržište	2010.	2011.	2012.	Prognoza za 2013.	Prognoza za 2014.
Razvijena tržišta	1,8%	-0,4%	-2,1%	-1,3%	-1,0%
Tržišta u razvoju	7,0%	16,3%	4,8%	6,3%	6,3%
Svet	2,1%	0,5%	-1,6%	-0,7%	-0,4%

Izvor: Swiss Re Economic Research & Consulting *Global insurance review 2012 and outlook 2013/14*

Premije tradicionalnog životnog osiguranja smanjene su za 1,6% u 2012. Na razvijenim tržištima, premije su pale za 2,1%, dok su na tržištima u razvoju porasle za skoro 5%. Pad na razvijenim tržištima je pokrenut stalnim smanjenjem posla na tržištima SAD i Velike Britanije, koja trenutno čine 55% globalnih cediranja. Premije reosiguranja u SAD i Velikoj Britaniji su pale za skoro 4,5% u 2012. godini, uglavnom zbog pada stopa u reosiguranju kao rezultat promena regulative.

Analitičari kompanije Swiss Re očekuju dalji pad tradicionalnog životnog reosiguranja u narednih nekoliko godina. Na razvijenim tržištima, premije životnog osiguranja će padati za između 0,5% i 1% godišnje (ne računajući inflaciju). U SAD i Velikoj Britaniji, poslovne prilike se smanjuju sa promenama propisa. Na drugim razvijenim tržištima, gde su stope cediranja obično mnogo niže nego u SAD i Velikoj Britaniji, tradicionalno reosiguranje će nastaviti da beleži niske, jednocifrene stope rasta koje odgovaraju rastu tradicionalnog životnog osiguranja. Na tržištima u razvoju, očekuje se povećanje životnog reosiguranja za oko 6% godišnje tokom nekoliko narednih godina. Na ovim tržištima, glavna ponuda reosiguravača biće podrška osiguravačima u razvoju proizvoda, preuzimanju polisa i upravljanju odštetnim zahtevima. Međutim, snažan rast na tržištima u razvoju neće biti dovoljan da kompenzuje poslovanje koje kopni u SAD i Velikoj Britaniji, tako da će životni reosiguravači potražiti netradicionalne ili manje razvijene oblasti za rast. U narednih nekoliko godina, osiguravajućim kompanijama biće potrebno rešenje za pritisak na kapital koji stvara makroekonomska klima.

2. REOSIGURANJE U SRBIJI

Zakonskim promenama 2004. godine, Narodnoj banci Srbije poveren je nadzor nad delatnošću osiguranja u Srbiji, a samim tim i nad reosiguranjem. Zakone iz oblasti osiguranja,

odnosno reosiguranja usvaja Skupština Republike Srbije na predlog nadležnog ministarstva za finansije Vlade Republike Srbije, dok podzakonske akte iz ove oblasti propisuje Narodna banka Srbije.

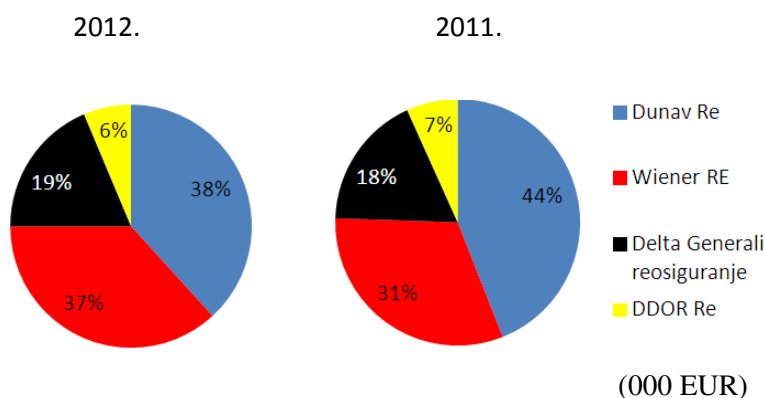
Tabela 4. Osnovni makroekonomski indikatori u Srbiji

Indikator	2012.	2011.
Realna promena BNP (%)	-1,7%	1,6%
BDP (milion EUR)	29.932	31.472
Nezaposlenost (%)	23,9%	23,0%
Rast potrošačkih cena (%)	12,2%	7,0%
Prosečna mesečna zarada (EUR)	364	372
Ukupna premija osiguranja (milijarda RSD)	61,5	57,3
Ukupna premija reosiguranja (milijarda RSD)	8,0	7,1

Izvor: Narodna banka Srbije, *Osnovni makroekonomski indikatori*, 08.03.2013.

Kao što je prikazano u Tabeli 4. posle usporenog oporavka domaće ekonomije i dve godine rasta BDP-a, u 2012. godini, BDP je pao 1,7%. Ostali indikator su takođe pogoršani u odnosu na prethodnu godinu. Inflacija je porasla za preko 5 procentnih poena, nezaposlenost je porasla za oko 1 procentni poen, a prosečna zarada izražena u evrima pala 2%. Ipak, premija osiguranja beleži nominalni rast u dinarima od oko 7%, a premija reosiguranja oko 13%.

Slika 3. Premija u poslovima reosiguranja društava za osiguranje u Srbiji

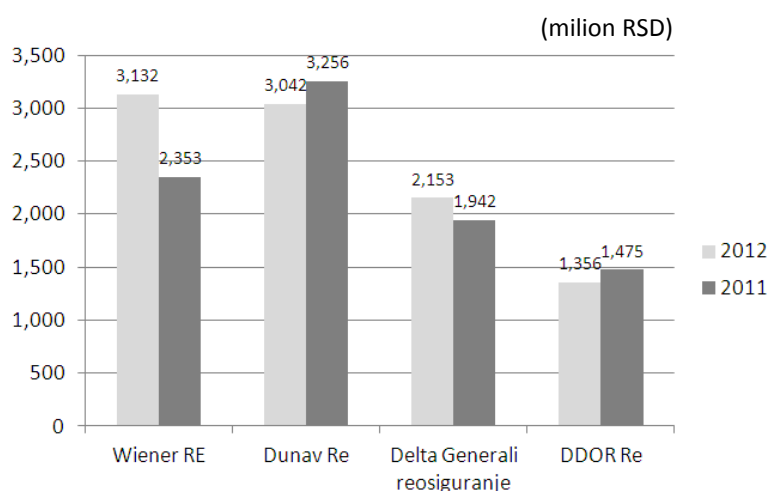
Izvor: Narodna banka Srbije, *Poslovanje društava za osiguranje*

U 2012. godini na srpskom tržištu osiguranja reosiguranjem se bavilo četiri društva: DDOR Re, Delta Generali reosiguranje, Dunav-Re i Wiener Re.

Po Pauers-Šubikovom¹ pravilu, optimalan broj reosiguravača na jednom tržištu je približan kvadratnom korenu broja osiguravača. U Srbiji se osiguranjem bavilo 24 društva u 2012. godini, kvadratni koren iz 24 je 4,9 što znači da je optimalan broj reosiguravača 5, odnosno postoji velika verovatnoća da će se u bliskoj budućnosti na srpskom tržištu pojaviti još jedno društvo koje će se baviti reosiguranjem.

Broj zaposlenih u društvima koja se bave poslovima reosiguranja nije se menjao u odnosu na prošlu godinu. Reosiguranjem se bavi 55 zaposlenih, od čega oko 60% radi u društvu Dunav-Re koje je u domaćem državnom vlasništvu.

Slika 4. Bilansne sume društava za osiguranje koja se isključivo bave reosiguranjem

Izvor: Narodna banka Srbije, *Poslovanje društava za osiguranje*

Vlasnici dva društva koja se bave reosiguranjem su inostrane kompanije, jednog domaće osiguravajuće društvo koje je preko 50% u stranom vlasništvu i jedno društvo je u vlasništvu domaćeg državnog osiguravajućeg društva. Društva koja se bave reosiguranjem sa većinskim stranim kapitalom imala su preovlađujuće tržišno učešće od 56%, u 2011. godini, dok u 2012. godini zauzimaju 62% tržišta. Trend opadanja tržišnog učešća društava u domaćem vlasništvu je prilično snažan u nekoliko poslednjih godina. U 2008. godini Dunav-Re je imao 70%

¹ Powers, M. R., Shubik, M. A 'Square-Root Rule' for Reinsurance.

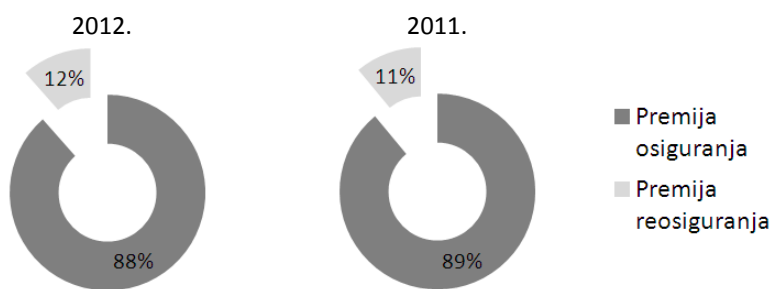
tržišnog učešća, dok se u 2012. sveo na 38%. Tržišna utakmica se odvija najviše između kompanija Dunav-Re i Wiener Re, dok Delta Generali reosiguranje i DDOR Re pretežno koriste matične osiguravajuće kompanije za transfer rizika stranim reosiguravačima, zbog zakonske regulative koja ne dopušta direktno reosiguranje osiguravača u inostranstvu. Koncentracija portfelja na tržištu merena Herfinahl Hirschman indeksom je visoka, ali se smanjuje sa 3.333 u 2011. godini na 3.210 u 2012. godini.

Bilansna suma, koja je prikazana na Slici 4. može da posluži kao mera obima poslovanja društava za osiguranje, koja se isključivo bave reosiguranjem. Na dan 31.12.2012. ukupna bilansna suma je iznosila 9,68 milijardi dinara i bila je za 7% veća nego pre godinu dana, kada je iznosila 9,03 milijarde dinara.

Premija

Ukupna premija reosiguranja iznosila je 11% premije celog tržišta osiguranja i reosiguranja u 2011. godini, odnosno društva za osiguranje su 12,3% svoje premije prenela društvima za reosiguranje. U 2012. godini društva za reosiguranje su cedirala 13,0% svoje premije.

Slika 5. Premija osiguranja i reosiguranja u Srbiji

Izvor: Narodna banka Srbije, *Poslovanje društava za osiguranje*

Premija reosiguranja po vrstama osiguranja prikazana je u Tabeli 5. U 2012. godini najveća premija reosiguranja ostvarena je u imovinskim osiguranjima, preko 71% ukupne premije, dok je sledeće po veličini osiguranje motornih vozila sa oko 13% ukupne premije reosiguranja.

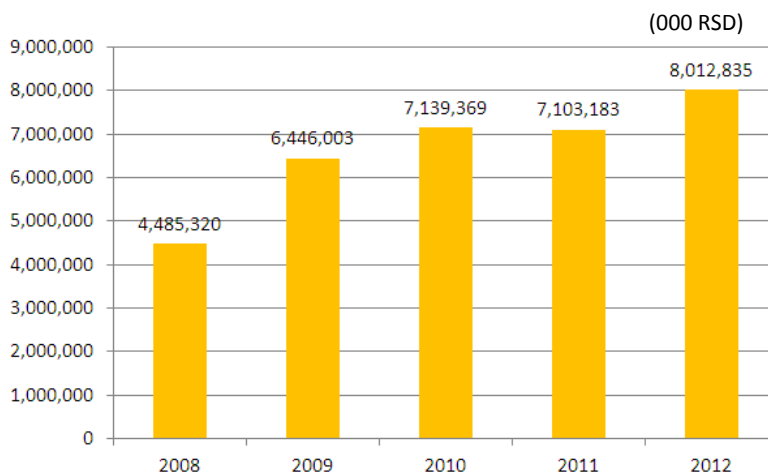
Tabela 5. Premija u poslovima reosiguranja u Srbiji u poslednjih 5 godina

(000 RSD)					
Vrsta osiguranja	2008	2009	2010	2011	2012
Osiguranje od nezgode	54,904	165,555	328,272	341,389	363,486
Dobr. zdravstv. osiguranje	12,564	7,590	838	0	535
Osiguranje motornih vozila	986,513	1,505,633	1,452,037	1,294,142	1,073,815
Imovinska osiguranja	2,833,179	3,835,524	4,489,374	4,740,048	5,740,295
Osig. od autoodgovornosti	492,049	736,439	646,883	495,701	585,986
Životna osiguranja	106,111	195,262	221,965	231,903	248,718
Ukupno	4,485,320	6,446,003	7,139,369	7,103,183	8,012,835

Izvor: Narodna banka Srbije, *Poslovanje društava za osiguranje*

U 2012. godini na srpskom tržištu reosiguranja ostvarena je premija od 8,01 milijardi dinara, što je za 13% više od prethodne godine. Iako je početkom petogodišnjeg perioda premija imala rast, u 2011. godini trend je promenjen u blago opadanje, da bi se u 2012. godini ponovo vratio na rast. Premija neživotnog reosiguranja je dominirala sa 97%. Za razliku od premije osiguranja gde je najveće učešće osiguranja od autoodgovornosti, premija reosiguranja od autoodgovornosti je oko 7% ukupne premije tržišta reosiguranja.

Slika 6. Premija u poslovima reosiguranja u Srbiji u poslednjih 5 godina

Izvor: Narodna banka Srbije, *Poslovanje društava za osiguranje*

Premija reosiguranja u samoprdržaju po vrstama osiguranja prikazana je u Tabeli 6. Kao i cedirana premija iz društava za osiguranje, u 2012. godini, najveća premija posle retrocesije ostvarena je u imovinskim osiguranjima, oko 49%, dok je sledeća premija osiguranja motornih vozila sa oko 29% ukupne premije u samoprdržaju. Očigledno, postoji velika

razlika u strukturi premije reosiguranja i premije u samopridržaju, pa se može zaključiti da domaći reosigurači imaju relativno mali kapacitet. Zato zadržavaju jednu trećinu premije osiguranja motornih vozila koje ima srazmerno malu maksimalno moguću štetu, dok zadržavaju samo oko 10% premije imovinskih osiguranja, čije maksimalne štete znatno premašuju samopridržaje domaćih društava.

Premija u samopridržaju je rasla do 2010. godine i onda počela da opada, tako da se u 2012. godini smanjila za 14%, što pokazuje da domaći reosiguravači sve više postaju servis za prenos rizika u inostranstvo, koji je potreban samo zbog zakonske regulative.

Tabela 6. Premija u samopridržaju u poslovima reosiguranja u Srbiji u poslednjih 5 godina

(000 RSD)					
Vrsta osiguranja	2008	2009	2010	2011	2012
Osiguranje od nezgode	23,919	123,310	240,805	186,219	173,852
Dobr. zdravstv. osiguranje	5,502	5,838	783	0	11
Osig. motornih vozila	570,193	764,029	717,850	566,260	361,618
Imovinska osiguranja	379,381	644,704	703,168	629,053	615,295
Os. od autoodgovornosti	52,106	68,083	43,214	44,345	62,846
Životna osiguranja	10,298	85,873	98,207	27,314	31,215
Ukupno	1,041,399	1,691,837	1,804,027	1,453,191	1,244,837

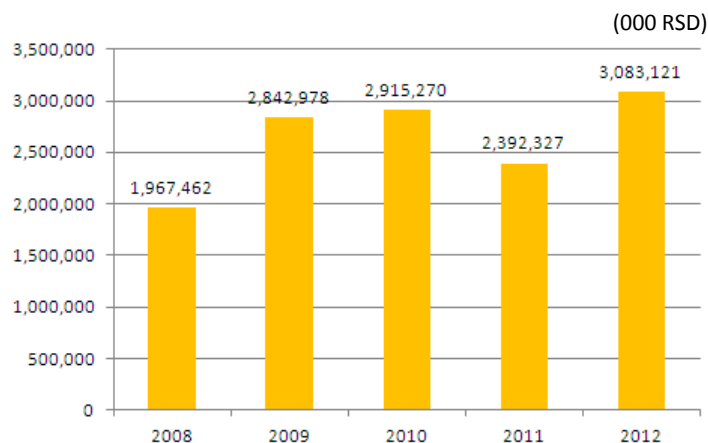
Izvor: Narodna banka Srbije, *Poslovanje društava za osiguranje*

Štete

Iznos rešenih šteta fluktuiru u poslednjih 5 godina na srpskom tržištu reosiguranja. U 2012. godini likvidirano je 3,08 milijardi dinara šteta, što je značajan rast u odnosu na prethodnu godinu od 29%, ali samo malo veći rast od 5% u odnosu na 2010. godinu.

Rešene štete reosiguranja po vrstama osiguranja prikazane su na Slici 7. U 2012. godini najveće štete su likvidirane u imovinskim osiguranjima, oko 54% ukupnih šteta, dok je sledeće po veličini rešenih šteta bilo osiguranje motornih vozila sa oko 26% ukupnih šteta. Razlika u strukturi šteta je velika u odnosu na osiguranje gde je najviše šteta, oko 33%, rešeno u osiguranju od autoodgovornosti, a slede štete imovinskih osiguranja sa udelom od 25%.

Slika 7. Rešene štete u poslovima reosiguranja u Srbiji u poslednjih 5 godina

(000 RSD)

Vrsta osiguranja	2008	2009	2010	2011	2012
Osiguranje od nezgode	14,092	57,296	143,190	190,613	291,330
Dobr. zdravstv. osiguranje	2,195	3,067	477	0	0
Osiguranje motornih vozila	496,746	1,041,425	937,532	850,505	812,191
Imovinska osiguranja	944,766	884,666	1,546,877	1,037,849	1,653,395
Osig. od utoodgovornosti	489,294	793,494	210,514	257,532	238,081
Životna osiguranja	20,369	63,030	76,680	55,828	88,124
Ukupno	1,967,462	2,842,978	2,915,270	2,392,327	3,083,121

Izvor: Narodna banka Srbije, *Poslovanje društava za osiguranje*

Rešene štete u samopridržaju u poslovima reosiguranja po vrstama osiguranja prikazane su u Tabeli 7. U 2012. godini najveće rešene štete u samopridržaju pripadaju imovinskim osiguranjima, oko 40% ukupnih šteta, dok je sledeće po veličini bilo osiguranje motornih vozila sa udelom od oko 36%. Rešene štete u samopridržaju su gotovo 3 puta uvećane u periodu od 2008. do 2010. godine, zatim su smanjene za oko 16% u 2011. i blago smanjene, za 3%, u 2012. godini. Pad rešenih šteta u poslednje dve godine koje isplaćuju domaći reosiguravači je u direktnoj korelaciji sa smanjenjem premije koju su oni zadržali u istom periodu.

Ukupne rešene štete na domaćem tržištu osiguranja u 2012. godini iznosile su oko 25,1 milijardi dinara, dok su ukupne rešene štete u poslovima reosiguranja iznosile samo oko 12% šteta osiguranja, odnosno 3,08 milijardi dinara. Rešene štete koje su pale na teret retrocesionara, u istom periodu, bile su oko 2,2 milijarde dinara ili oko 73% šteta u poslovima reosiguranja, odnosno oko 9% šteta tržišta osiguranja.

Tabela 7. Rešene štete u samoprizržaju u poslovima reosiguranja u Srbiji

(000 RSD)

Vrsta osiguranja	2008	2009	2010	2011	2012
Osiguranje od nezgode	10,777	46,345	126,046	136,859	170,133
Dobr. zdravstv. osiguranje	170	244	96	0	0
Osiguranje motornih vozila	182,767	492,390	519,012	359,381	304,976
Imovinska osiguranja	146,587	236,798	314,378	356,301	337,964
Osig. od autoodgovornosti	7,412	38,994	20,539	6,500	17,310
Životna osiguranja	2,063	40,027	45,994	6,458	10,971
Ukupno	349,776	854,798	1,026,065	865,499	841,354

Izvor: Narodna banka Srbije, *Poslovanje društava za osiguranje*

Racio šteta

U Tabeli 8. je prikazan racio šteta celog srpskog tržišta reosiguranja za rizike koji osiguravači cediraju reosiguravačima. Racio šteta je izračunat standardnim aktuarskim formulama kao količnik merodavnih šteta i merodavne premije. Merodavne štete su izračunate kao likvidirane štete sa troškovima obrade šteta, uvećane za promenu rezervisanih šteta i umanjene za naplaćena regresna potraživanja. Zbog nedostatka javno dostupnih podataka uvedena je pretpostavka da su sva regresna potraživanja naplaćena. Merodavna premija je premija umanjena za promenu prenosne premije. Racio šteta je i dalje vrlo povoljan i iznosi 39% u 2012. godini, iako je za 5 procentnih poena nepovoljniji nego u prethodnoj godini.

Tabela 8. Racio šteta tržišta reosiguranja u Srbiji

(mil. EUR)

	2012	2011
Merodavna premija	69.47	66.67
Merodavne štete	27.30	22.45
Racio šteta	39%	34%

U Tabeli 9. je prikazan racio šteta u samoprizržaju celog srpskog tržišta reosiguranja za rizike koji ostaju reosiguravačima posle retrocediranja. Ovaj racio šteta je izračunat standardnim aktuarskim formulama, kao i prethodni. Racio je vrlo nepovoljan i iznosi 133% u 2012. godini, odnosno za 44 procentnih poena je veći nego u prethodnoj godini. Iako je racio visok, zahvaljujući malim troškovima sprovođenja i velikim finasijskim prihodima, sve kompanije u Srbiji koje se bave poslovima reosiguranja su iskazale dobit u 2012. godini.

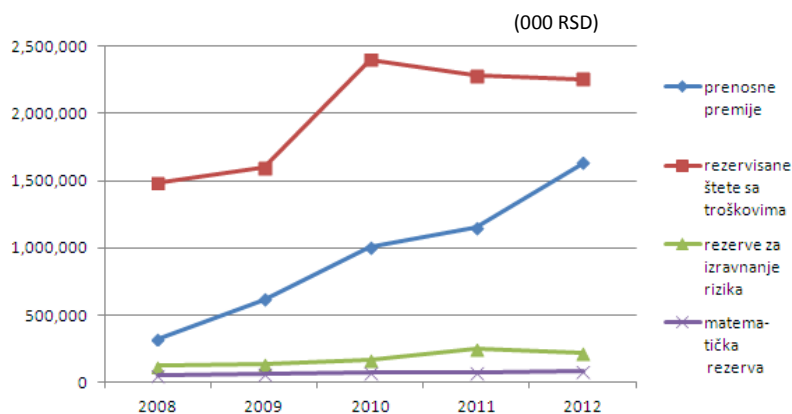
Tabela 9. Racio šteta u samopr održaju tržišta reosiguranja u Srbiji

	(mil. EUR)	
	2012	2011
Merodavna premija	6.72	8.15
Merodavne štete	8.92	7.22
Racio šteta u samopr održaju	133%	89%

Tehničke rezerve

Na Slici 8. su prikazane tehničke rezerve u poslovima reosiguranja koje su zbirno posmatrano imale izražen trend rasta u prethodnih 5 godina. U 2012. godini veće su za 11% u odnosu na prethodnu godinu, dok je premija porasla za 13%. U petogodišnjem periodu, tehničke rezerve su porasle znatno više od premije, rezerve 112% a premija 79%. Samo rezervisane štete imaju različit trend od ostalih tehničkih rezervi od 2010. godine, od kada blago opadaju.

Slika 8. Tehničke rezerve u poslovima reosiguranja društava za osiguranje

godina	prenosne premije	rezervisane štete sa trošk.	rezerve za izravn. rizika	matemat. rezerva	ukupno
2008	324,653	1,483,449	120,935	51,239	1,980,276
2009	616,949	1,597,115	134,300	61,852	2,410,216
2010	1,005,650	2,401,633	166,666	71,308	3,645,257
2011	1,155,803	2,283,014	248,278	72,926	3,760,021
2012	1,633,932	2,256,631	217,892	81,050	4,189,505

Izvor: Narodna banka Srbije, *Poslovanje društava za osiguranje*

Troškovi sprovođenja reosiguranja

Troškovi sprovođenja u 2012. godini iznosili su 288,3 miliona dinara, tj. smanjeni su za 7%. U 2011. i 2012. godini ovi troškovi su bili na nivou od oko 4% merodavne premije poslova reosiguranja. Poslovanje reosiguravača je mnogo efikasnije od poslovanja osiguravača, što se vidi iz podatka da su troškovi sprovođenja osiguranja u Srbiji u 2011. godini iznosili oko 41% merodavne premije, odnosno oko 10 puta više nego troškovi sprovođenja reosiguranja.

Retrocesija

Retrocesijom se izravnavaju rizici i zaštita reosiguravača od velikih šteta koje mogu ugroziti poslovanje društva. Neočekivane štete po riziku koji ostaje u samopridržaju društva bi bile pokrivenne kapitalom. Odnos merodavne premije u samopridržaju i merodavne ukupne premije ukazuje na obim prenetih rizika u retrocesiju. U 2012. godini ovaj pokazatelj je smanjen u odnosu na 2011. za 2,5 procentnih poena i iznosi 9,7%, što znači da su reosiguravači zadržali u samopridržaju samo oko 10% primljene premije, a čak oko 90% retrocedirali drugim reosiguravačima.

Profit u poslovima reosiguranja

Sav društva za osiguranje koja se bave reosiguranjem na tržištu Srbije u poslednje dve godine iskazala su neto dobitak. Ukupni neto dobitak tržišta reosiguranja u 2011. godini iznosio je 368 miliona dinara. U 2012. godini ukupni neto dobitak iznosi 439 miliona dinara što je za 19% više nego u prethodnoj godini.

ZAKLJUČAK

Cilj rada je da prikaže reosiguranje u Srbiji, jednu oblast osiguranja, koja se retko proučava odvojeno od ukupne deltanosti osiguranja. Ukratko, srpsko tržište reosiguranja u 2012. karakteriše sledeće:

- porast bilansne sume društava koja se bave reosiguranjem za 7%, koja iznosi 9,68 milijardi dinara,

- povećanje kapitala od 21%, koji iznosi 2,59 milijarde dinara,
- povećanje neto dobitka od 19%, koji iznosi 0,44 milijardi dinara,
- povećanje tehničkih rezervi od 11%, koje iznose 4,19 milijarde dinara,
- povećanje ukupne premije od 13% koja iznosi 8,01 milijardi dinara,
- smanjenje ukupne premije u samoprdržaju od 14% koja iznosi 1,24 milijarde dinara,
- povećanje ukupnih rešenih šteta od 29% koje iznose 3,08 milijardi dinara,
- smanjenje ukupnih rešenih šteta u samoprdržaju od 3% koje iznosi 0,84 milijarde dinara,
- koncentracija na tržištu reosiguranja merena Herfinahl Hirschman indeksom je visoka, ali se smanjila za 4% na 3.210,
- broj od četiri društava koja se bave reosiguranjem se nije menjao i
- broj od 55 zaposlenih u društvima koja se bave reosiguranjem se nije menjao.

Domaće tržište reosiguranja je dobro poslovalo u 2102. godni, ali uprkos tome, domaći reosiguravači uglavnom predstavljaju servis za prenos rizika u inostranstvo, koji je potreban zbog domaće zakonske regulative.

LITERATURA

1. Aon Benfield (2013). *The Aon Benfield Aggregate Results for the full year ended December 31, 2012*, Velika Britanija
2. Karl K., Holzheu T., Wong C. (2012). *Swiss Re Economic Research & Consulting Global insurance review 2012 and outlook 2013/14*, Switzerland
3. Narodna banka Srbije Sektor za poslove nadzora nad obavljanjem delatnosti osiguranja Odeljenje za aktuarske poslove i statistiku (2009-2013). *Poslovanje društava za osiguranje*, Srbija
4. Powers, M. R., Shubik, M. (2006). *A 'Square-Root Rule' for Reinsurance*, *Revista de Contabilidade e Finanças (Review of Accounting and Finance)*, Brasil
5. *Top 50 Reinsurers Revealed*, <http://www.insurancenetworking.com>